

Amsterdam
Economic
Board

metropool
regioamsterdam

Achtergrond bij Oproep Anders kijken, anders doen

datum
11 juli 2023

Urgentie –

vanuit drie grote samenhangende opgaven

We leven in een buitengewoon turbulente tijd. We worden geconfronteerd met een stapeling van crises, waarbij het vertrouwen in de overheid in een sterk gepolariseerde samenleving sterk onder druk staat. Tegelijkertijd wordt breed gevoeld dat we moeten werken aan grote transities die ons leven en onze toekomst ingrijpend veranderen. Dit alles gebeurt in de context van grote spanningen en onzekerheden in de wereld.

De Metropool Amsterdam staat dan ook voor grote opgaven. We zien op vele fronten een overbelasting van de regio en worden geconfronteerd met de grenzen van ons huidige verdienmodel, dominant gericht op (fossiel gedreven) economische groei. Daarbij zien we dat onze regio op brede welvaart achterblijft: de groei wordt ongelijk verdeeld en vertaalt zich niet in welzijn voor alle inwoners van de Metropool. Vanuit de maatschappij is een sterke roep om te luisteren naar wat er speelt; een meer menselijke benadering, meer aandacht voor kwaliteit van leven. Doen wat nodig is.

De samenloop en samenhang maakt de opgaven waar we aan werken nog urgenter én complexer. Het belang van samenwerking en een meer geïntegreerde (cross-sectorale) aanpak van vraagstukken is groter dan ooit. We zien daarbij drie grote – nauw met elkaar samenhangende – kernopgaven voor de Metropool van Morgen: versnelling geven aan transities met en voor inwoners, echte keuzes maken voor ons toekomstig verdienvermogen vanuit brede welvaart en anders werken aan oplossingen voor de huidige schaarste en crises.

1) Versnelling geven aan transities met en voor inwoners

De natuur komt in opstand. De klimaatcrisis wordt steeds meer voelbaar en heeft impact op het dagelijks leven van mensen. De toekomst van onze regio is in grote mate afhankelijk van de aanpak van de klimaatcrisis en de kwaliteit van haar bodem, water en lucht. Het is onvermijdelijk dat we ons moeten aanpassen. Daarbij

zal de impact van klimaatverandering het grootst zijn op de mensen die nu al het meest kwetsbaar zijn.

Ons huidige groeimodel zit op een kantelpunt, maar de transities gaan veel te langzaam omdat we de moeilijke keuzes nog uit de weg gaan. We zijn nog ver verwijderd van het echt circulair maken van onze economie en het vormgeven van een duurzaam en inclusief energiesysteem van de toekomst. Transformaties die niet alleen economisch gedreven moeten zijn, maar gericht op bestaanszekerheid en gelijke kansen voor iedereen.

Naast de duurzame transitie speelt de digitale transitie een sleutelrol. Technologische ontwikkelingen zijn niet te stoppen. Opgave voor de Metropool Amsterdam is dit in goede banen te leiden en maximaal ten goede te laten komen aan onze maatschappelijke opgaven. Vanuit waarden die passen bij het DNA van onze regio, gericht op verantwoorde digitalisering en het delen van data en uitwisseling van kennis vanuit een ‘open source’ gedachte waardoor we mensen en organisaties in staat stellen te leren van elkaar.

Transities gaan over de herinrichting van onze aatschappij. Ze raken daarmee ook aan verbondenheid en thuisgevoel. Door de toename van tijdelijke bewoners (o.a. toeristen en expats) en individualisering staat de buurtbinding in vooral de stedelijke gebieden van de Metropool onder druk. Ruimtelijke transitie-ingrepen in de leefomgeving zonder betrokkenheid van de inwoners, kunnen onderlinge verbondenheid en thuisgevoel – juist ook in de meer landelijke gebieden – ondermijnen.

2) Keuzes voor toekomstig verdienvermogen gebaseerd op brede welvaart

De transities zijn de grote bewegingen en gaan over afbouw en opbouw van bestaande en nieuwe systemen. Van de wijze van produceren van fossiel naar duurzaam, van wijze van samenwerken van dominantie van een aantal grote spelers naar gelijkere samenwerking. Vanuit de context van deze transities moeten we ook werken aan ons toekomstbestendig

verdienvermogen als regio, waarbij we het welzijn van de inwoners centraal stellen.

We willen in de Metropool Amsterdam veel scherper sturen op de vraag waar in 2040 onze brede welvaart vandaan komt. We moeten – met o.a. het gedachtengoed van de ‘Donuteconomie’ als inspiratie - loskomen van de focus op economische groei als enige drijfveer, maar veel meer sturen op het soort groei (duurzaam, binnen de grenzen van de planeet) en zorgen dat economische groei zich ook vertaalt in betaalbare huizen, toegankelijk onderwijs, schone en veilige buurten waar iedereen zijn talenten maximaal kan ontplooiën.

Dit betekent dat we moeten durven kiezen welke economie we als regio willen faciliteren met beleid en investeringen. Gericht op waar we echt aantoonbaar goed in zijn als regio (qua kennis en innovatiepotentieel) en door te toetsen aan de bijdrage aan maatschappelijke impact. Bijvoorbeeld door scherpe eisen te stellen aan bedrijven ten aanzien van gebruik van schone energie, impact op Social Development Goals in ketens en bijdrage aan de circulaire economie. Gericht op het meer duurzaam, schokbestendig en adaptief maken van onze regionale economie.

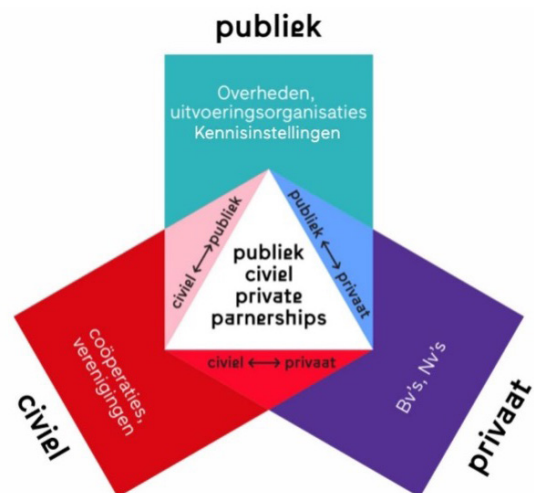
3) Anders werken aan oplossingen in de verdeling van schaarste

Ons groeimodel van het verleden werkt niet meer. We lopen letterlijk tegen de grenzen van ons huidige systeem aan. Er is acute schaarste op alle fronten: arbeidsmarkt, wonen, energie, natuur, water en schone lucht. Deze problemen hebben we allemaal kunnen zien aankomen, de crisis zit dus vooral in het onvermogen om hierop tijdig te handelen.

Dit vereist een andere aanpak, interventies en keuzes. We moeten bijvoorbeeld anders kijken naar talent, meer gericht op competenties en op de mogelijkheden om jezelf een leven lang te blijven ontwikkelen. We moeten werken aan systeemdoorbraken voor de arbeidsmarkt, aansluitend op de transities en nieuwe economie waar we op inzetten.

De ruimte in de Metropool Amsterdam komt steeds verder onder druk. Voor elk stukje ruimte moeten afwegingen worden gemaakt, functies worden vaker gecombineerd en de ruimtelijke concentratie neemt zo steeds meer toe. In de Metropool raken stad en platteland steeds meer verweven, maar neemt tegelijk de kloof tussen mensen die in stedelijke of rurale gebieden wonen toe. Daarbij kunnen spanningen ontstaan bij het koppelen van transities aan ruimte: welke functie krijgt prioriteit in een gebied? Wat past wel en niet in onze regio? In een regio naar de menselijke maat, voor iedereen.¹

De urgentie rondom deze schaarste vraagstukken biedt ook kansen om doorbraken te realiseren. Duidelijk is dat overheden dit niet alleen kunnen en moeten loskomen van de huidige verkokerde werkwijze. Nieuwe vormen van publiek-civiele-private samenwerking zijn nodig op schaarste vraagstukken in de regio (zie figuur).

Daarnaast hebben we een lerende aanpak nodig, zodat we van elke crises slimmer worden in plaats van steeds maar weer in dezelfde valkuil te vallen. De overheid kan in veel gevallen meer ruimte geven aan maatschappelijke initiatieven en zelf een meer faciliterende rol aannemen.

¹ De gezamenlijke overheden hebben als ambitie de volgende drie speerpunten vastgesteld: de meest inventieve regio met de best opgeleide bevolking, de regio voor iedereen naar de menselijke maat en de duurzaam verbonden regio.